Contents :

1. The Numismatic Book From XVI-XVIII Century In Colletion Of Gdańsk Library Of Polish Academy Of Sciences. - Helena Dzienis
2. Copper and Gold "Trojaki" and Their Brass Imitation. - Paweł Bohdanowicz
3. Tokens (Zetony) From Gdynia. - Aleksander M. Kuźmin
4. The Unknown Token ? - Aleksander M. Kuźmin
5. The Register Of Gdańsk's Medals - Miłosz Frąckowiak
6. News From Gdańsk Section Of PTN - ALEMKA

Summary in English :

The article "The Numismatic Book..." is written on the occasion of 400th anniversary of Gdańsk Library - the oldest library in Poland except the Library of Kraków University. This article concerns mainly numismatic books.

Paweł Bohdanowicz reminds us in his article of the XVIII century probable legend about copper and gold "trojaki".

In two following articles Aleksander M. Kuźmin describes the token of "Art Club" from Gdynia which hasn't been published before and an interesting probably unknown token from Gdynia.

There is also the continuation of The Register of Gdańsk's Medals and some interesing numismatic news from Gdańsk Section of PTN.

"The Column Of Curiosities" has been just resumed. It contains some interesting articles about unique coins which haven't been published so far.

Translated by KARO

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne

NR 25

GDAŃSKIE ZESZYTY NUMIZMATYCZNE
Pismo ukazuje się od 1988 roku

Redaguje:
Aleksander M. Kuźmin

Współpraca:
Aleksandra Szymańska
Miłosz Frąckowiak
Henryk Kościński
Paweł Bohdanowicz

Zdjęcia:
Alfons Klejna

Cyfrowa obróbka zdjęć:
Aleksander M. Kuźmin
Paweł Bohdanowicz

Wydawca:
Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Adres wydawcy:
80-958 Gdańsk ul. Mariacka 25/26
tel. (0 58) 31-50-32

Adres redakcji:
81-601 Gdynia ul. Apollina 38
tel. (0 58) 21-43-67

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne są rozprowadzane wewnątrz Towarzystwa przez Oddział w Gdańsku. Redakcja nie odpowiada za treść zamieszczanych reklam i ogłoszeń. Za treść artykułów odpowiedzialni są autorzy.

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

GDAŃSKIE ZESZYTY NUMIZMATYCZNE

NR 25

GDYNIA, czerwiec 1996r.

W NUMERZE :

KSIĄŻKA NUMIZMATYCZNA XVI - XVIII WIEKU W ZBIORACH BIBLIOTEKI GDAŃSKIEJ POLSKIEJ AKADEMII NAUK	Helena Dzienis	str. 3
O MIEDZIANOZŁOTYCH TROJAKACH I ICH MOSIĘŻNEJ IMITACJI	Paweł Bohdanowicz	str. 7
GDYŃSKIE ŻETONY	Aleksander M. Kuźmin	str. 10
NIEZNANY ŻETON?	Aleksander M. Kuźmin	str. 13
REJESTR MEDALI GDANSK	Miłosz Frąckowiak	str. 15
Z ODDZIAŁU GDAŃSKIEGO PTN	ALEMKA	str 19

DZIAŁ OSOBLIWOŚCI

Szóstak koronny Zygmunta III z poprawionym błędem w legendzie	P. Bohdanowicz	nr 5
Tymf Jana Kazimierza z błędem w oznaczeniu wartości	P. Bohdanowicz	nr 6
Szóstak Jana Kazimierza z błędami w legendzie awersu	P. Bohdanowicz	nr 7
Omyłkowa odmiana grosza koronnego Zygmunta III Wazy	P. Bohdanowicz Al. M. Kuźmin	nr 8

Z okazji Jubileuszu 25 numeru Gdańskich Zeszytów Numizmatycznych, wszystkim Autorom tekstów oraz Współpracownikom życzę dalszych sukcesów oraz owocnej współpracy.

REDAKTOR
(-) Aleksander M. Kuźmin

KSIĄŻKA NUMIZMATYCZNA XVI-XVIII WIEKU W ZBIORACH BIBLIOTEKI GDAŃSKIEJ POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Numizmatyką w znaczeniu naukowym zaczęto zajmować się w XV wieku w okresie Odrodzenia. Wszechstronny rozwój kultury, rozbudzenie naukowych zainteresowań literaturą i kulturą antyczną, a także znajdowanie wśród licznych wykopalisk znacznej ilość monet starożytnych, zwróciło na nie baczniejszą uwagę, i pociągnęło za sobą rozwój zamiłowań kolekcjonerskich oraz powstanie większych zbiorów.

Piśmiennictwo numizmatyczne w omawianych wiekach nie było jednorodne. Z grubsza można je scharakteryzować następująco, w XVI i na początku XVII wieku przeważało ujęcie historyczno-humanistyczne stanowiące konglomerat historii, genealogii, pewnych elementów ekonomii i prawa. Natomiast od drugiej połowy XVII wieku i w wieku XVIII, obok prac kontynuujących wcześniejsze ujęcie, pojawiają się autorzy już krytycznych monografii historycznych, powstają pierwsze czasopisma naukowe, oraz bibliografie opracowane bardzo nowocześnie.

Biblioteka Gdańska, formalnie utworzona w r. 1596, należy do nielicznych książnic polskich, w których książka wyprodukowana np. w XVI wieku w tym też wieku trafiała do zbioru bibliotecznego. Księgozbiór Biblioteki Gdańskiej narastający sukcesywnie w ciągu czterech wieków, obok książek pochodzących z zakupu, wchłonęły liczne, nieraz bardzo zasobne, pochodzące z darowizn biblioteki prywatne uczonych, duchownych i urzędników miejskich. Różnorodne zainteresowania poszczególnych właścicieli oraz kontakty miasta portowego ze światem wywarły swój wpływ na charakter gromadzonych zbiorów.

W Gdańsku już od dawna zajmowano się zbieractwem. Ślady zamiłowań kolekcjonerskich mieszczaństwa gdańskiego sięgają czasów średniowiecza. W zmiennych kolejach burzliwej historii miasta raz przybierał na sile to znowu słabł, jednak gromadzenie obrazów, książek, monet i medali towarzyszy procesowi bogacenia się mieszczaństwa. Ruch ten wzrósł szczególnie w dobie Oświecenia, kiedy posiadanie księgozbiorów i własnych zbiorów należało do dobrego tonu każdego szanującego się obywatela tego zamożnego miasta. Zbiory ówczesne były różnego rodzaju: przyrodnicze, historyczne, zbiory książek i obrazów, ale najczęściej były to biblioteki i gabinety numizmatyczne zwane nummophylacia. W Gdańsku istniały też specjalne warunki do rozwoju zbieractwa i studiów numizmatycznych. Zbieracze wywodzili się bowiem ze sfer kupieckich, dla których moneta była od wieków źródłem zainteresowań.

Sprawy monetarne były tu zawsze przedmiotem dyskusji w najszerszych kołach społeczeństwa, tym bardziej, że Gdańsk miał prawo mennicze, posiadał własną mennicę i bił monety. Zainteresowania numizmatyczne pobudzały nadto wykopaliska najrozmaitszych monet, które wówczas zwróciły na siebie większą uwagę oraz podróże zagraniczne młodych gdańszczan i oglądanie obcych zbiorów, wreszcie rozmaite uroczystości i jubileusze, starym zwyczajem uświetniane medalami, które rozdawano i sprzedawano. Te wszystkie okoliczności były przyczyną, że zainteresowania numizmatyczne rozwinęły się niesłychanie. Zainteresowania te zaznaczyły się szeregiem poważnych zbiorów monet i medali, dużą literaturą naukową, sporą liczbą katalogów aukcyjnych pozostałych po sprzedanych na licytacji zbiorach numizmatycznych.

Na podstawie przekazów odwiedzających Gdańsk z początkiem XVII wieku licznych podróżników, jak Węgier Morton Čsombar, Belg Jan Douza, czy Francuz Charles Ogier w początkach XVII w., albo już w XVIII wieku Jan Bernuoli posiadamy informacje o istnieniu kolekcji numizmatycznych i ich zasobach. Już z przełomu XVI/XVII wieku wspominane są bogate zbiory burmistrza Bartłomieja Schachmanna i Arnolda von Holtena. Z prywatnych kolekcji, które były testamentami przeznaczone do zbiorów publicznych możemy wymienić zbiory burmistrza Gotfryda Schwartza, przekazany Bibliotece Gdańskiej w 1777 r,, rajcy Rosenberga i rajcy Henryka Schwarzwaldta, przekazane szkole przy kościele św. Piotra i Pawła a także burmistrza Daniela Gralatha, przekazany do gimnazjum gdańskiego, żeby wymienić tu tylko niektóre.

Kolejnym zjawiskiem, które mówi nam o ilości kolekcji numizmatycznych są katalogi licytacyjne zbiorów numizmatycznych, których na drugą połowę XVIII w. przypada około 30. Na ich podstawie wiemy, że zbiory takie posiadali Jakub Brayne, kilku Groddecków, lekarz Berendt, kupiec Blech, pastor Beniamin Stobaeus, uczony Joachim Barthold, kilku Lengnichów a także zamieszkujący w Gdańsku polscy magnaci: starosta knyszyński Tomasz Czapski, marszałek Jerzy Mniszech oraz komisarz Husarzewski.

Tym zbiorom odpowiada pokaźna literatura numizmatyczna drukowana i tworzona w Gdańsku, której najlepszym przedstawicielem był Karol Beniamin Lengnich, zawsze bardzo gruntowny i dziś jeszcze nie tracący swej wartości. Inni ówcześni badacze, jak Daniel Gralath, Jerzy Dawid Seyler, Jan Jakub Salomon, Beniamin Stobeus świadczą swymi rozprawami, że rozmaite problemy numizmatyczne nie były im obce i choć nie zawsze były one trafnie rozwiązywane, przecież o zainteresowaniach numizmatycznych świadczyły.

Dla zainteresowanych numizmatyką powstaje w Gdańsku pierwsze w Polsce czasopismo, redagowane z przerwami w latach 1776-82 przez Karola

Beniamina Lengnicha w którym omawiane są rzadkie monety, medale oraz opisy różnych zbiorów tak prywatnych jak i instytucji.

Wspomnieć należy również o dysertacjach o monetach starożytnych przygotowywane przez uczniów gdańskiego Gimnazjum Akademickiego pod kierunkiem słynnego historyka profesora Joachima Pastoriusa oraz profesora Jana Piotra Titusa.

Ten różnorodny i szeroki wachlarz piśmiennictwa znalazł swoje odbicie w księgozbiorze Biblioteki Gdańskiej. Obok prac, których autorami byli Gdańszczanie znajduje się pokaźna ilość rozpraw i traktatów numizmatycznych we wszystkich językach europejskich. Znajdują się tu bibliografie, słowniki i podręczniki numizmatyczne, czasopisma poświęcone sprawom numizmatycznym, katalogi różnych zbiorów prywatnych. Liczne prace poświęcone są numizmatyce poszczególnych okresów historycznych: starożytności greckiej i rzymskiej, mennictwu średniowiecznemu, a także czasom nowożytnym. Wielkie zasługi w badaniu monet starożytnych położyli Charles Patin, Louis Jobert i inni oraz Joseph Eckhel, który pierwszy badania poprzedników zebrał i uporządkował w swoim do dziś aktualnym dziele "Doctrina numorum veterum" wydanym w 1792 r. Numizmatyką niemiecką zajmowali się: Johann David Köhler, Michael Lilienthal, Nicolaus Seelender. O monetach niderlandzkich pisali: G. van Loon i P. Bizot. Duże zainteresowanie wzbudzało mennictwo papieskie opracowane przez wielu autorów tu wymienimy tylko pracę Joannesa Vignoli. Można by wymienić wiele jeszcze nazwisk autorów opracowań numizmatycznych i szereg państw, które były obiektem zainteresowań badaczy.

Oprócz ogólnych opracowań okresów historycznych znajdują się prace szczegółowe poświęcone tylko pewnym gatunkom monet. Bardzo cenna jest praca Johanna Fridricha Joachima zajmująca się emisjami groszy w różnych karajach w układzie chronologicznym. Obszerna monografia Davida Samuela Madai o talarach mimo, że wydana w 1767 r. jest wciąż aktualna i nie traci na wartości. Interesujące jest też opracowanie Köhlera omawiające dukaty. Powstają też pierwsze usystematyzowane w pełni już nowoczesne bibliografie numizmatyki, w tej dziedzinie na pierwszy plan wysuwa się działalność Jana Krzysztofa Hirscha.

W połowie XVII wieku zaczynają wychodzić pierwsze wydawnictwa periodyczne poświęcone numizmatyce, wymienić tu należy Historischer Müntz-Belustigung wydawany przez Jana Dawida Köhlera w Norynberdze czy wydawane w Hamburgu czasopismo Historische Remarques über die neuesten Sachen in Europa szeroko omawiające ciekawe monety i medale. Na koniec nie można zapomnieć o bogato ilustrowanych katalogach kolekcji numizmatycznych tak królewskich jak i mniej utytułowanych kolekcjonerów.

Spotykamy pierwsze opracowania, opisujące monety pochodzące z wykopalisk tak antycznych jak i średniowiecznych, a z tym z kolei wiąże się szereg publikacji zajmujących się tylko inskrypcjami na monetach.
Osobną grupę piśmiennictwa stanowią prace zajmujące się monetą i stosunkami monetarnymi z punktu widzenia ekonomii. Szczególnie bogate w XVII w. jest piśmiennictwo polemiczne przedstawiające różnorakie poglądy na politykę monetarną państwa polskiego. Istnieje też wielki zbiór drukowanych rozporządzeń i taks szacunkowych monet znajdujących się w obiegu od XVI wieku.

Ciekawie układa się profil językowy księgozbioru na pierwszym miejscu plasuje się łacina tuż za nim język niemiecki ale znajduje się duży procent rozpraw w języku holenderski i francuskim , sporo prac znajdziemy po włosku i sporadycznie w języku angielskim, w języku polski znajdziemy tylko nieliczne opracowania.

Książki poświęcone numizmatyce umieszczone są przede wszystkim w dziale Lb katalogu systematycznego , ale również w innych działach zajmujących się historią i gospodarką poszczególnych krajów można znaleźć pozycje zawierające prace z zakresu mennictwa i medalierstwa.

Piśmiennictwa numizmatycznego z okresu XVI-XVIII wieku w tym dziale znajduje się około pół tysiąca pozycji, natomiast ile pozycji znajduje się w pozostałych działach trudno ocenić, gdyż w wielu opracowaniach historycznych czy ekonomicznych sprawy numizmatyczne stanowią tylko rozdział przy omawianiu podstawowego dla dzieła zagadnienia.

Kolejną sprawą, o której należało by tu wspomnieć jest recepcja książki numizmatycznej w społeczności gdańskiej. Dodajmy stwierdzenie aż nazbyt oczywiste, że treści piśmiennicze zawarte w książce nie funkcjonują w żadnym innym celu jak tylko dla zaspokojenia potrzeb kulturalnych całej zbiorowości czy grupy społecznej. Książki zgromadzone w Bibliotece Gdańskiej, rozpatrując je pod kątem ekslibrisów i innych znaków własnościowych na nich się znajdujących, pochodzą z różnych bibliotek prywatnych. Wiele z nich nosi znaki proweniecyjne profesora filozofii, rektora Gimnazjum Gdańskiego Bartłomieja Keckermana, duża kolekcja książek zwłaszcza dotycząca numizmatyki antycznej pochodzi z biblioteki rajcy Jana Uphagena, z biblioteki prywatnej Walentego Schliffa trafiło do zbiorów książnicy gdańskiej wiele prac głównie dotyczących spraw mennictwa polskiego, oczywiście w zbiorach gdańskiej biblioteki nie zabrakło książek pochodzących z księgozbioru czołowego przedstawiciela numizmatyki gdańskiej Karola Beniamina Lengnicha. Na podstawie badania poszczególnych egzemplarzy zgromadzonych książek z dziedziny numizmatyki można stwierdzić, że książki te były uważnie czytane, o czym świadczą liczne zapiski na marginesach, a także stanowiły one główne zaplecze źródłowe do studiów właścicieli w ich pracy naukowej.

Na zakończenie należy jeszcze wspomnieć, że oprócz prac zebranych w kolekcji druków XVI-XVIII wieku, w zbiorze rękopisów Biblioteki Gdańskiej również znajdują się opracowania na tematy monetarne, tak w aspekcie historycznym jak i ekonomicznym.

Helena Dzienis
Biblioteka Gdańska PAN

O MIEDZIANOZŁOTYCH TROJAKACH I ICH MOSIĘŻNEJ IMITACJI

" W roku 1785 jeden z robotników mennicznych, zachwycony widokiem złota, które przygotowano do odbicia dukatów, ukrył znaczną ilość takowego w chęci popełnienia kradzieży. W godzinie południowej robotników zwykle wypuszczano z mennicy, lecz poprzednio ulegali rewizyi; wtedy to złoczyńca obawiając się, aby występek nie został odkrytym, w przechodzie do sali rewizyjnej przez laboratorium, gdzie topiono metale, wrzucił takowe złoto w tygiel, w którym topiła się miedź przeznaczona na trojaki. W tym samym dniu na wieczór urzędnicy menniczni robiąc obrachunek całodzienny, spostrzegli brak skradzionej ilości złota, lecz wszelkie poszukiwania zostały bezskuteczne. W rok dopiero po tym wypadku, zwróciło kilka osób uwagę urzędu mennicznego na trojaki nie zwykłego ciężaru miedzi, będące już w obiegu. Bliższe rospoznanie rzeczy wykryło czyn, a szczegółowy rozbiór chemiczny okazał, że w takowej miedzi znaczna znajdowała się część złota. Mennica wydała odezwę, aby każdy posiadający tego rodzaju trojaki, zwracał jej takowe za wynagrodzeniem po złp. 2 za sztukę. Wtedy to żydzi, korzystając z niewiadomości gminu poszukującego chciwie takich trojaków, dopuścili się znacznego fałszerstwa, lejąc trzygroszówki nawet na formę z lat poprzednich i następnych, z aliażu składającego się z miedzi i mosiądzu, udając je za prawdziwe ze złotem mięszane. Takie trojaki koloru żółtego lane z aliażu, mam z r. 1775, 1787 i 1788.; prawdziwy zaś ze złotem mięszany z r. 1785 jest w zbiorze Pułkownika Przeszkodzińskiego, bardzo znacznie cięższy od zwykłych trojaków w tymże samym roku bitych, lecz nie różniący się wcale kolorem miedzi. Wiadomość niniejsza udzieloną mi została od osoby wiarogodnej, współczesnej temu wypadkowi. "*)

Gdy dwa lata temu zobaczyłem mosiężny, odlewany trojak, natychmiast przypomniałem sobie historię z "Numismatyki krajowej" Bandkiego. Poniższe zdjęcie przedstawia właśnie tę osobliwą pamiątkę "afery" sprzed dwustu lat.

Czytając o "miedzianozłotych" trojakach i patrząc na żółty falsyfikat nie sposób nie zadać sobie kilku pytań: Ile złota zawierały miedzianozłote trojaki?. Ile ich trafiło do obiegu? Czy jakieś egzemplarze zachowały się do naszych czasów? Jeżeli mosiężne falsyfikaty nie były przeznaczone do obiegu, to dlaczego ten mosiężny odlew jest tak bardzo wytarty? Trudno na te i inne pytania odpowiedzieć. Zawsze jednak można podjąć próbę odpowiedzi, co właśnie zamierzam uczynić.

Bardzo łatwo jest oszacować dolną granicę zawartości złota w trojakach. Mennica na pewno nie płaciła za trojaki więcej, niż wynosiła wartość zawartego w nich złota. W owym czasie dukat zawierał 3.42 grama czystego złota i był równy 16 i 3/4 złp. Dwóm złotym odpowiadało więc około 0.4 grama czystego złota. Gdyby jednak trojaki zawierały nawet po 0.5 g złota to ich ciężar i tak byłby większy o mniej niż 3% w stosunku do zwykłego trojaka. Wypada więc przyjąć, że złota w trojakach było znacznie więcej, a mennica nie wykazała się nadmierną hojnością. Bandkie używa sformułowania "bardzo znacznie cięższy". Trudno powiedzieć, co w tym wypadku znaczy "bardzo znacznie". Można jednak chyba przyjąć, że nie mniej niż 10%. Gdyby trojaki z domieszką złota były cięższe o 10%, znaczyłoby to, że zawierały około 2g złota. (Trzeba pamiętać, że trojaki z domieszką miały tę samą objętość co trojaki z czystej miedzi, a złoto jest w przybliżeniu dwukrotnie cięższe od miedzi). Zapewne więc zawartość złota wynosiła 2 gramy lub więcej. Mennica płaciła więc "uczciwym odkrywcom" miedzianozłotych trojaków mniej niż 1/4 ich wartości.

Ile wybito miedzianozłotych trojaków? Zależy to wyłącznie od pojemności tygla, do którego złodziej wrzucił złoto, a ściślej: od ilości miedzi, która się w tym tyglu topiła. Jaką pojemność mógł mieć tygiel używany do topienia miedzi? Przypuśćmy, że 1 litr. Gdyby tak było to liczba miedzianozłotych trojaków wyniosłaby około 600 sztuk (biorąc pod uwagę, że po wycięciu krążków pozostało trochę skrawków blachy, które zostały potem stopione wraz z kawałkami czystej miedzi). Gdyby tygiel miał 5 l pojemności, wówczas interesujących nas trojaków byłoby 3000. Przy okazji doszliśmy do ciekawego wniosku: Jeżeli po wycięciu krążków pozostały skrawki miedzianozłotej blachy, które następnie wróciły wraz z kawałkami czystej miedzi do tygla, to musiały powstać też trojaki o dużo mniejszej, lecz jednak dającej się zarejestrować za pomocą nowoczesnej aparatury zawartości złota.

Czy jakieś miedzianozłote trojaki dochowały się do naszych czasów? Prawdopodobnie tak. Jeżeli wybito ich 600 lub więcej i jeżeli nawet połowę udało się ściągnąć z obiegu to i tak przynajmniej 1 trojak na 3000 trojaków z datą 1785 zawiera domieszkę złota. Być może jednak jest ich znacznie więcej, na przykład 1 na 300. Rocznik ten nie jest bardzo rzadki i do naszych czasów dotrwało z pewnością wiele tysięcy trojaków wybitych w roku 1785. Można więc przypuszczać, że tuła się po świecie kilka, a może nawet kilkadziesiąt interesujących nas monet. Szukanie ich jest wprawdzie szukaniem igły w stogu siana, gorąco jednak zachęcam czytelników do ważenia posiadanych trojaków z datą 1785. Może komuś dopisze szczęście!

I ostatnie pytanie: dlaczego ta mosiężna imitacja jest tak bardzo wytarta? Przecież nie była przeznaczona do obiegu, lecz do oszukiwania pospólstwa! Odpowiedź na to pytanie wydaje się najłatwiejsza. Trojaki stanisławowskie należą do monet, które znajdowały się w obiegu bardzo długo. Gloger w swej "Encyklopedii staropolskiej" pisze, że trafiały się często jeszcze w latach

osiemdziesiątych XIX wieku. Z drugiej strony na pewno nie przywiązywano wielkiej wagi do monet o tak drobnym nominale. Każdy chyba widział bardzo mocno wytarte trojaki Powstania Listopadowego. A przecież zostały one wycofane z obiegu wkrótce po upadku powstania. Mimo to wiele z nich pozostawało w obiegu jeszcze kilkanaście i kilkadziesiąt lat. Podobnie mogło być z moim mosiężnym trojakiem. Z biegiem lat sprawa trojaków zawierających złoto poszła w zapomnienie. Żółte trojaki trafiały do obiegu. Ten i ów mógł odmówić przyjęcia kanarkowego dziwoląga, większość jednak nie zaprzątała sobie głowy kolorem monety o tak niskim nominale. Może dopiero w drugiej połowie ubiegłego stulecia jakiś numizmatyk lub miłośnik osobliwości wyłowił z obiegu i włączył do swych zbiorów żółtą ciekawostkę, aby mogła przypominać o wydarzeniach z XVIII wieku.

*)Kazimierz Wł. Stężyński-Badtkie; *NUMISMATYKA KRAJOWA;* W-wa 1839; t.II s.69.

Paweł Bohdanowicz

GDYŃSKIE ŻETONY

W 23 numerze GZN poświęconym numizmatom Gdyni zwracałem uwagę Czytelników na żeton KLUBU ARTYSTYCZNEGO z Gdyni, o nominale 20. Informację o tym żetonie przedrukowałem z Biuletynu Numizmatycznego z notatki Pana Bogumiła Sikorskiego. Tym razem informuję o podobnym żetonie ale o nominale 10.

Aw.

Dwuczęściowy napis łukiem: górą KLUB ARTYSTYCZNY, dołem GDYNIA . Napis rozdzielony jest dwoma pięcioramiennymi gwiazdkami. Przy obrzeżu wyraźnie oddalona obwódka z 68 perełek, pośrodku statek żaglowy.

DZIAŁ OSOBLIWOŚCI
Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne
NR 5 1996r.

SZÓSTAK KORONNY ZYGMUNTA III Z POPRAWIONYM BŁĘDEM W LEGENDZIE

Metal: Srebro
Ø 25 mm
Oś: ↑→
Stan: III ÷ III-, moneta trochę wytarta, lecz z czytelnymi wszystkimi szczegółami i z ładną patyną.

Aw: Popiersie króla, obwódka ciagła, wokoło napis przedzielony herbem Półkozic na prostej tarczy:

·SIGIS·III·D:G· - REX·$^{PO}_{RE}$L·M·D·L·

Litery **PO** w wyrazie **POL** nadbite na literach **RE.**

Rw: Tarcze barokowe z herbami Polski, Litwy i Wazów, oznaczenie nominału VI, korona, obwódka ciagła, wokoło napis:

·GROS·ARGE·SEX REG·POL·1626

Ta dość ciekawa odmiana awersu powstała w wyniku poprawienia przez rytownika pomyłki. Rytownik po wybiciu puncami wyrazu **REX** omyłkowopowtórnie wybił jego dwie pierwsze litery **RE**, zamiast liter nastepnego wyrazu.
Zauważył jednak swój błąd i na tym samym miejscu wybił poprawne litery **PO**. Podobna poprawka (również na szóstaku z 1626 r.) została opisana przez A. Schmidta w BN nr 7-12 / 1990 str. 19. Tam jednak poprawka występuje na rewersie, gdzie w wyrazie POL litera O zostala nadbita na błędnej literze L.

Jest kwestią dyskusyjną, czy takie poprawki można uznawać za odrębne odmiany literowe. Wiele katalogów zagranicznych, zwłaszcza amerykańskich, notuje przeróbki dat, a niektóre katalogi specjalistyczne również poprawki w legendach. W katalogach polskich nawet przeróbki dat, nie są traktowane jako odrębne odmiany. Zjawisko poprawiania i przerabiania dat i legend jest jednak ciekawe i sądzę, że warto odnotowywać istnienie tego typu odmian.

Paweł Bohdanowicz

Dział Osobliwości GZN redagują: Paweł Bohdanowicz i Aleksander M. Kuzmin

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne

DZIAŁ OSOBLIWOŚCI

NR 6 1996r.

TYMF JANA KAZIMIERZA Z BŁĘDEM W OZNACZENIU WARTOŚCI

Metal: Srebro
Ø : 31 mm
Oś: →
Stan: III, moneta minimalnie wytarta, z czytelnymi wszystkimi szczegółami, po obu stronach widoczne drobne wady blachy

Aw: Pod korona monogram ICR, o kroju typowym dla tymfów przypisywanych mennicy bydgoskiej i krakowskiej, w podwójnym otoku napis:

DAT:PRETIVM:SERVATA:SALV:
POTIORQV3E:META:EST

Między otokami obwódka perełkowa.

Rw: Pod koroną prosta tarcza z herbami Polski, Litwy, Wazów i oznaczeniem wartosci:

XXX GOR / ·POL·

po bokach tarczy literki A T.

Obwódka perełkowa, w otoku napis:

MONET:NOV:ARG:REG:POL·1663

Opisana moneta zbliżona jest do odmiany nr 477 w katalogu Cz.Kamińskiego i J.Kurpiewskiego, jednak różni się błędem w oznaczeniu wartości. Wspomniany katalog notuje 7 omyłkowych odmian tymfów z roku 1663 (nie licząc odmian z lustrzanym odbiciem litery N). (Tak duża liczba odmian omyłkowych świadczy o tym, że stemple do bicia tymfów przygotowywano w dużym pośpiechu.) Wśród opisanych odmian brak jednak odmiany z wyrazem **GOR** zamiast **GRO.**

Omyłkowe odmiany polskich monet nowożytnych, ogólnie rzecz biorąc spotyka się rzadko. Dwukrotne popełnienie tego samego błędu przez rytownika nie zdarzało sie często. Zwykle istniał więc tylko jeden stempel z błędem określonego rodzaju. Przeciętna wytrzymałość stempli w dawnych wiekach jest trudna do oszacowania, zwykle przyjmuje się, że stemple były wymieniane po kilku tysiącach uderzeń. Przy ręcznym biciu stempel dolny wytrzymywal 2-3 razy więcej uderzeń niż górny. Oprócz tego trzeba pamiętać, że wytrzymałość konkretnego stempla mogła znacznie odbiegać od normy. Stempel mógł ulec zniszczeniu już po kilku uderzeniach lub przeciwnie - posłużyć do wybicia wyjątkowo dużej liczby monet. Wreszcie, w przypadku zauważenia pomyłki, mógł zostać wycofany przed zużyciem. To wszystko sprawia, ze nakład pojedynczej odmiany omyłkowej mógł wynosić od kilku sztuk do kilkunastu tysięcy sztuk, lecz tylko sporadycznie mógł osiągnać kilkadziesiąt tysięcy sztuk. Tak więc spotykane w katalogach oceny rzadkości odmian omyłkowych R - R1 są niewątpliwie zaniżone. Rozważania te nie dotyczą jednak odmian z lustrzanymi odbiciami niektórych liter lub cyfr. Odmiany takie powstawały bowiem z powodu używania przez rytownika błędnie wykonanej puncy, a jedna punca, nim uległa zniszczeniu, mogła posłużyć do wykonania nawet kilkuset stempli.

Paweł Bohdanowicz

Dział Osobliwości GZN redagują: Paweł Bohdanowicz i Aleksander M. Kuźmin

DZIAŁ OSOBLIWOŚCI
Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne
NR 7 1996r.

SZÓSTAK KORONNY JANA KAZIMIERZA Z BŁĘDAMI W LEGENDZIE AWERSU

Metal: Srebro
∅ : 25 mm
Oś : ↑↗
Stan : IV-, moneta mocno wytarta, czyszczona chemicznie, trochę pogięta, napisy częściowo nieczytelne

Aw: Popiersie króla, obwódka ciagła, w otoku napis:

IOAN·CASIM· ·G ... X ·PO·TE·SVE , litera **D** odwrocona o 180^0

Rw: Pod koroną tarcze z herbami Polski, Litwy i Wazów, literki **AT** i **CP**, oznaczenie nominału: **VI**. Obwódka ciagła, w otoku napis przedzielony herbem Ślepowron:

GRO A ... EX - REG POL 1663

Szóstaki z literami AT CP przypisywane są mennicy lwowskiej lub (prawdopodobnie błędnie) krakowskiej i są rzadsze od pospolitych szóstakow z samymi tylko literami AT. Mimo słabego stanu zachowania można dostrzec na prezentowanej monecie dwa błędy: odwrócaną literę **D** w skrócie wyrazu DEI oraz przestawione litery w wyrazie **ET**. Moneta należy więc do nie notowanej odmiany omyłkowej.

Paweł Bohdanowicz

Dział Osobliwości GZN redagują: Paweł Bohdanowicz i Aleksander M. Kuźmin

DZIAŁ OSOBLIWOŚCI Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne

NR 8 1996r.

OMYŁKOWA ODMIANA GROSZA KORONNEGO ZYGMUNTA III WAZY

Metal: Srebro
Masa: 0,777 g
∅ : 18,7 mm
Oś: ↑↑
Stan: III- ; moneta wytarta na rewersie miejscami mało czytelna.

Aw: Pod koroną napis w trzech wierszach:

SIG·III·D·G / REX·POL /M·D·M

po bokach korony - rozetki i kropki.

Rw: Orzeł; na piersi tarczka z herbem Wazów (Snopek). W otoku napis:
GROSS·REG· (herb SAS) · **POLO·1·6·2·4:** * (rozetka 5-ramienna)

Prezentowany grosz z mennicy bydgoskiej należy do nienotowanej odmiany omyłkowej. Zamiast skrótu **M.D.L** wystepuje na nim skrót **M.D.M**. Skrót ten można odczytać jako MAGNVS DVX MASOVIAE. Jest jednak mało prawdopodobne aby na stemplu świadomie pominięto tytuł "wielki książe litewski" a umieszczono mniej ważny tytuł "książe mazowiecki". Mamy więc do czynienia ze zwykłą pomyłką.

Paweł Bohdanowicz
Aleksander M. Kuźmin

Dział Osobliwości GZN redagują: Paweł Bohdanowicz i Aleksander M. Kuźmin

Rw.

Liczba 10, przy obrzeżu wyraźnie oddalona obwódka z maleńkich trójliści.

Metal: mosiądz, ∅ 24,9 mm. bok: gładki

Informację tą zawdzięczam uprzejmości Pana **Mariana Mielewskiego**, który udostępnił mi ten żeton, za co składam Mu serdeczne podziękowania. Podobne żetony lecz o nominałach 2 i 5 znajdują się w Muzeum Miasta Gdyni.

Żeton o nominale 2

Aw.

Jak na żetonie o nominale 10. Obwódka także z 68 perełek.

Rw.

Liczba 2 . (z kropką); obwódka podwójna z 55 perełek - zewnętrzna, oraz z linii ciągłej - wewnętrzna.

Metal: mosiądz; ∅ 22,9 mm; bok: gładki.

Żeton o nominale 5

Aw.

Jak na żetonie o nominale 10. Obwódka także z 68 perełek.

Rw.

Liczba 5 w podwójnej obwódce. Zewnętrzna wyraźnie oddalona od obrzeża, składająca się z 69 perełek i wewnętrzna z maleńkich perełek.

Metal: miedzionikiel (?), mosiądz (?); ∅ 22,5 mm ; bok: gładki.

Za powyższe informacje składam serdeczne podziękowania Paniom : **Stefanii Lemańskiej** dyrektorowi Muzeum Miasta Gdyni oraz **Barbarze Mikołajczuk** pracownicy Działu Dokumentacji Muzeum Miasta Gdyni, które łaskawie umożliwiły mi dostęp do wyżej wspomnianych żetonów.

Aleksander M. Kuźmin

NIEZNANY ŻETON?

Od dłuższego czasu zabiegam o informacje dotyczące niżej opisanego żetonu*). Niestety nic konkretnego nie udało mi się ustalić. W związku z czym zwracam się z uprzejmą prośbą do PT Czytelników o pomoc w ustalaniach dotyczących pochodzenia żetonu.

A oto opis żetonu:

Av.

Dookolny napis: PROBOSTWO W ORSYWIU u dołu rozdzielony małą pięcioramienną gwiazdką. Całość w podwójnej obwódce perełkowej - zewnętrznej składającej się z 91 perełek oraz wewnętrznej z 51 perełek.

Rv.

Liczba 25 w obwódce perełkowej..

Metal: cynk niklowany(?); ∅ 20 mm; grubość - 1 mm.

Czyżby w napisie dookolnym miało być : PROBOSTWO W OKSYWIU a zamiana litery K na R to błąd wykonującego stempel?

*)Za udostępnienie mi żetonu składam serdeczne podziękowania Panu **Antoniemu Ziółkowskiemu.**

Aleksander M. Kuźmin

REJESTR MEDALI GDAŃSKICH
(c.d.)

192. Napis na tle fal : 1954 - 1979 25 LAT MORSKIEGO DOMU KULTURY. R. Z lewej strony : ZWIĄZEK ZAWODOWY MARYNARZY I PORTOWCÓW, z prawej strony emblemat Związku. Poniżej z lewej strony emblemat Portu i obok : ZARZĄD PORTU GDAŃSK, GSR, ∅ 64,5, tombak, PAN - Bibl. Gd. 1782.
193. Emblemat Stoczni, w otoku w dwu wierszach : STOCZNIA PÓŁNOCNA IM. BOHATERÓW WESTERPLATTE. R. Statek rybacki i napis : PIERWSZY B 406 1979 R, GSR, Tadeusz Gajor, Zygmunt Przechowski, ∅ 64,3, tombak. PAN - Bibl. Gd. 1783.
194. Dok pływający widziany z wnętrza, dźwigi, a w otoku : DOK PŁYWAJĄCY 4500 TON DLA SYRII - GRUDZIEŃ 1979. R. Emblemat Stoczni, a wokÓŁ : GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA, GSR, Tadeusz Gajor, Zygmunt Przechowski, Antoni Skibiński, ∅ 64,4, tombak.
195. Herb Gdańska z lwami, poniżej : GDAŃSK 31.VIII - 2.IX.1979 R. W otoku : ZJAZD OBROŃCÓW WESTERPLATTE. R. Sylwetka pomnika, u dołu w łuku : WESTERPLATTE, GSR, Tadeusz Gajor, Zygmunt Przechowski, ∅ 64,5, tombak, PAN - Bibl. Gd. 1788.
196. Fragment pomnika przed Pocztą Polską, wokół napis : XL - LECIE OBRONY POCZTY POLSKIEJ W GDAŃSKU 1.IX.1939. R. Replika rzeźby przy murze ogrodzenia Poczty Polskiej i napis : OBRONA POCZTY POLSKIEJ W GDAŃSKU 1.IX.1939, lany ∅ 96 z okazji odsłonięcia pomnika w dn. 1.09.1979 ku czci poległych pocztowców.
197. Herb Gdańska z lwami, poniżej GDAŃSK 1979, wokół : WOJEWÓDZKA RADA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH. R. Flaga Polski układająca się w kształt kraju, w otoku : OBYWATELSKI CZYN XXXV - LECIA POLSKI LUDOWEJ, GSR, Tadeusz Gajor, Zygmunt Przechowski, Antoni Skibiński, ∅ 64, tombak, PAN - Bibl. Gd. 1786.
198. Emblemat Elektrociepłowni i daty : 1899 - 1979, w otoku : ELEKTROCIEPŁOWNIA OŁOWIANKA GDAŃSK. R. Widok na

Elektrociepłownię nad Motławą, powyżej herb Gdańska, lany, Józef Kawecki, ∅ 69,3.

199. Samolot widziany z przodu, nad nim szybowiec i skoczek spadochronowy, w otoku napis : 50 LAT AEROKLUBU GDAŃSKIEGO. R. Kontur Wybrzeża Gdańskiego, z prawej strony emblemat Aeroklubu i data 9.09.1979, GSR, ∅ 64,5, tombak, PAN - Bibl.Gd. 1787.
200. Z lewej strony żuraw gdański, obok i poniżej napis : XXV - LECIE GDAŃSKIEGO PRZEDSIĘBIORSTWA INSTALACJI SANITARNYCH 1954 - 1979. R. Emblemat Przedsiębiorstwa, duża na całą powierzchnię medalu litera G a wewnątrz PIS i herb Gdańska, lany, ∅ 64,3.
201. Herb Gdańska z lwami, poniżej: ZASŁUŻONY PRACOWNIK i emblemat Przedsiębiorstwa. R. GDAŃSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO INSTALACJI SANITARNYCH, lany, 57x64 w kształcie trapezu.
202. Z prawej strony sylwetki ludzkie i napis: MIĘDZYNARODOWE SPOTKANIA CHÓRALNE. R. Herb Gdańska z lwami, wokoło: WOJEWODA GDAŃSKI 1979, lany, ∅ 71.
203. W środku ratusz staromiejski, poniżej 25 LAT w otoku: 1954-1979 WOJEWÓDZKIEGO OŚRODKA KULTURY W GDAŃSKU. R. Emblemat Stoczni Gdańskiej, w otoku SOJUSZ ŚWIATA PRACY Z KULTURĄ I SZTUKĄ, lany, ∅ 68,5 w odcieniu mosiądzu.
204. Neptun z fontanny sprzed Dworu Artusa i napis: TOWARZYSTWO KRZEWIENIA KULTURY ŚWIECKIEJ - ZARZĄD WOJEWÓDZKI W GDAŃSKU. R. Na tle flagi: X - 1969-1979, poniżej emblemat TKKŚ, GSR, ∅ 64,3, tombak.
205. W środku statek i herb Gdańska, w otoku: POLITECHNIKA GDAŃSKA INSTYTUT ELEKTROTECHNIKI MORSKIEJ I PRZEMYSŁOWEJ. R. Żuraw gdański, z lewej strony kamieniczki i wieża Kościoła Mariackiego, na pierwszym planie płynąca żaglówka, lany, Gertruda Kuziemska-Wilczopolska, ∅ 76 w odcieniu miedzi. Gd. Zeszyty Num. Nr 15/1994.

1980

206. 1980 Pomnik na Westerplatte, nad nim emblemat Zarządu Portu, w tle fragmenty statków, w otoku : XXX - LECIE ZARZĄDU PORTU GDAŃSK. R. Widok Gdańska, daty 1950 - 1980 i herb Gdańska. W otoku łańcuch kotwiczny, MW, Lózef Kawecki, ∅ 69,5, tombak srebrzony 250 szt. patynowany 250 szt. III - 225.
207. 1980 CENTROMOR 1950 - 1980. R. W otoku : XXX LAT EKSPORTU STATKÓ, MW, Andrzej Rejcher, ∅ 70, tombak srebrzony 1000 szt. III - 283, Morze - marzec 1982.

208. 1980 XX LAT CENTRALNEGO MUZEUM MORSKIEGO W GDAŃSKU 1960 - 1980. R. Zarys Wybrzeża i Wisła. W owalu Dar Pomorza, poniżej herb Gdańska i dwie szkuty pod żaglami, MW, Gertruda Wiczopolska - Kuziemska, ∅ 69,5, tombak srebrzony 100 szt. patynowany 500 szt. III - 345.
209. 1980 UNIWERSYTET GDAŃSKI, kamieniczki, herb Gdańska. R. Otwarta książka, nad nią, na tle półek z książkami, gołąbek, poniżej : GAUDIUM IN LITTERIS EST, MW, Gertruda Wilczopolska - Kuziemska, ∅ 60, tombak patynowany 1000 szt. III - 346.
210. 1980 UNIWERSYTET GDAŃSKI awers jak na medalu nr 209. R. Zamknięta księga, nad nią mewa, poniżej fale, muszle i skorupiaki morskie i napis : GAUDIUM IN LITTERIS EST, MW, Gertruda Wilczopolska - Kuziemska, ∅ 60, tombak patynowany 1000 szt. III - 347.
211. 1980 W środku UG, poniżej herb Gdańska z nadmiernie dużą koroną, a w dolnej części panorama Gdańska, z lewej strony w czterech wierszach : IN MARI VITA TUA, z prawej strony 8-wierszowy napis z nazwami wydziałów : BIOLOGIA I NAUKI O ZIEMI - EKONOMIKA PRODUKCJI I TRANSPORTU - HUMANISTYKA - MATEMATYKA - FIZYKA - CHEMIA - PRAWO, lany Gertruda Wiczopolska - Kuziemska, ∅ 72, Gd. Zeszyty Num. Nr 15/1994.
212. 1980 Panorama Gdańska, na tle kamieniczek orzeł z fontanny Neptuna i napis : IN MARI VITA TUA R. Pieczęć z orłem, a wokół : UNIWERSYTET GADAŃSKI W GDAŃSKU, obok piczęci wytłoczony podpis ówczesnego rektora prof. Janusza Sokołowskiego, lany, Gertruda Wilczopolska - Kuziemska, prostokąt 144 x 82.
213. 1980 W środku w górze herb Gdańska, poniżej emblemat wydziału z literami MT PG (Wydział Mechaniczno - Technologiczny), w otoku : ZJAZD ABSOLWENTÓW 1945 - 1980. R. W środku w kole na tle fal : XXXV LAT, powyżej w łuku POLITECHNIKA, poniżej GDAŃSKA, ∅ 45, tombak.
214. 1980 Mapa Wybrzeża, niżej herby Gdańska i Elbląga, wokoło napis : 30 LAT KSIĘGARSTWA PAŃSTWOWEGO W PRL. R. Dziób statku, książka i róża wiatrów i napis : DOM KSIĄŻKI GDAŃSK - ELBLĄG 1950 - 1980, lany, ∅ 75, pozłacany. PAN - Bibl. Gd. 1789.
215. 1980 Budynek wśród drzew, powyże w łuku : SZPITAL "SREBRZYSKO", poniżej : GDAŃSK. R. Herb z lwami, powyżej XXV, a poniżej 1955 - 1980, ∅ 64,3, tombak w odcieniu mosiądzu. PAN - Bibl. Gd. 1791.
216. 1980 Wąż Eskulapa, obok herb Gdańska, w otoku : PRO PATRIAE BONO - PRO MEDICINAE BONO - GDAŃSK 1980. R. Emblemat Centrum Zdrowia, poniżej wyciągnięte dłonie. W otoku : HOMO

LOCUM ORNAT NON HOMINEM LOCUS, GSR, Zygmunt Przechowski, Ø 64,3, tombak, Szpital MSW w Gdańsku.

217. 1980 Sylwetka dyskobola, z lewej znicz, z prawej strony kółka olimpijskie i w otoku napis : XIII CENTRALNA SPARTAKIADA ZPO (Zjednoczenia Przemysłu Okrętowego) GDAŃSK 1980. R. Statek typu Ro - Ro w doku wodziany od rufy, dźwig stoczniowy, emblemat Stoczni, a w dole napis : STOCZNIA GDAŃSKA IM. LENINA, ok. 59 w kształcie dziesięcioboku, tombak

218. 1980 Dyskobol, z lewej znicz, z prawej strony pięć kółek olimpijskich, w otoku napis : XI IGRZYSKA MŁODZIEŻY SZKÓŁ ZPO GDAŃSK 1980. R. Statek typu Ro - Ro widziany od rufy, dźwig i emblemat Stoczni i napis : STOCZNIA GDAŃSKA IM. LENINA (rewers jak medalu nr 217), ok. 59 w kształcie dziesięcioboku, tombak.

219. 1980 Wokół napis : XXX LAT KLUBU TECHNIKI I RACJONALIZACJI 1950 - 1980. W środku stylizowany emblemat Stoczni. R. STOCZNIA GDAŃSKA IM. LENINA, między wierszami sylwetka statku, lany, 64 x 64, kwadrat o lekko wybrzuszonych bokach i zaokrąglonych narożach.

220. 1980 Silnik okrętowy a na nim inicjały B & W, poniżej statek towarowy, a na burcie symbol stoczniowy B 670 / 6, na dole data 1980, w górze medalu w łuku SETNY SILNIK OKRĘTOWY ZAKŁADU BUDOWY SILNIKÓW. R. Emblemat Stoczni, a poniżej : STOCZNIA GDAŃSKA IM. LENINA, lany, Ø 68,5 w odcieniu mosiądzu.

221. 1980 W środku emblemat Związku Zawodowego Metalowców, po bokach daty 1950 - 1980, poniżej w dwu wierszach XXX LAT, w otoku : SPOŁECZNEJ INSPEKCJI PRACY - GDAŃSK. R. Fragment sekcji dennej statku, dźwig stoczniowy, w tle statek towarowy, poniżej napis : STOCZNIA GDAŃSKA IM. LENINA, lany, Ø 66,8.

222. 1980 Emblemat Stoczni, a w otoku : STOCZNIA "WISŁA" GDAŃSK 1980. R. W okręgu sześć sylwetek statków, koło stanowią dwie flagi : Polski i ZSRR. Wotoku napis : 125 OKRĘTÓW WYBUDOWANYCH DLA ARMATORA ZSRR, GSR, Ø 64, tombak.

223. 1980 Widok katamaranu, w otoku : PIERWSZY PASAŻERSKI KATAMARAN WYBUDOWANY W POLSCE W 1980 ROKU. R. Emblemat Stoczni i wokół : STOCZNIA WISŁA GDAŃSK, wybity w GSR w 1979 r. z okazji wodowania prototypowej jednostki "Szmaragd" dla Żeglugi Gdańskiej, Ø 64,5, tombak. Morze nr 6 / 1980, PAN - Bibl. Gd. 1793.

Miłosz Frąckowiak

Z ODDZIAŁU GDAŃSKIEGO PTN

***

W dniu 5.03 br. w Sali Odczytowej Muzeum Archeologicznego w Gdańsku odbyło się zebranie sprawozdawcze n/Oddziału. W trakcie zebrania, zgodnie z uchwałą Zarządu Oddziału wręczono długoletnim członkom PTN Dyplomy Honorowe. Dyplomy otrzymali:

Stanisław Strzelczyński
Aleksandra Szymańska
Michał Olszewski
Aleksander Szolc
Stanisław Gawroński
Roman Janosz
Franciszek Otto
Waldemar Siciński
Antoni Ziółkowski
Ryszard Baruk

Nadto Zarząd Oddziału uhonorował Panią Prezes **Aleksandrę Szymańską** Dyplomem Honorowym z okazji 25-lecia pełnienia funkcji Prezesa.

***

12 członków n/Oddziału, którzy ofiarowali medale na rzecz Biblioteki Gdańskiej PAN z okazji jej 400-lecia uhonorowani zostali Listami Gratulacyjnymi, a są to:

Bogumił Filipek
Miłosz Frąckowiak
Henryk Kościński
Aleksander M. Kuźmin
Marian Mielewski
Jerzy Pieniążek
Konstanty Siekierski
Romuald Sieradzki
Mirosław Skibniewski
Aleksandra Szymańska
Adolf Wolański
Antoni Ziółkowski

***

W dniu 2.04 br. na comiesięcznym zebraniu n/Oddziału wręczone zostały Złote Odznaki PTN przyznane przez Zarząd Główny PTN na wniosek Zarządu Oddziału. Złote Odznaki otrzymali:

Kazimierz Sobczak
Jerzy Rogulski
Stanisław Strzelczyński
Romuald Sieradzki
Konstanty Siekierski
Tadeusz Kiszelewski

Nadto Złotą Odznaką PTN wyróżniono dyrektora Muzeum Archeologicznego w Gdańsku **Pana Henryka Panera.**

W dniu 11.03 br. w Samorządowej Szkole Podstawowej nr 16 im. Orła Białego w Gdyni przy ul. Chabrowej 43 otwarto wystawę pt :

"GDYNIA - MIASTO ZAŚLUBIONE MORZU"

"ORZEŁ - ZNAK ŻOŁNIERZA POLSKIEGO"

Wystawę przygotowano w ramach obchodów 70-lecia Gdyni ze zbiorów **Konstantego Siekierskiego** członka naszego Oddziału.

***

1 marca br. w Szkole Podstawowej nr 31 w Gdyni przy ul. Chylońskiej 227 otwarta została wystawa medali ze zbiorów **Romualda Sieradzkiego,** tematycznie związana z jubileuszem 70-lecia nadania praw miejskich Gdyni. Na wystawie zaprezentowano przeszło 560 medali. Wystawa podzielona była na działy: honorowi obywatele miasta Gdyni, siostrzane miasta Gdyni, jej jubileusze, mała flota, obrona wybrzeża, port gdyński, żegluga, rybołówstwo, szkolnictwo, stocznie gdyńskie, żeglarstwo. O wystawie pisała obszernie prasa wybrzeżowa a o powodzeniu jakim cieszyła się wśród zwiedzających świadczy fakt, że w całości przeniesiona została do holu Urzędu Miejskiego w Gdyni. Otwarcie wystawy w holu Urzędu Miasta zaszczyciła swą obecnością Pani Prezydent miasta Gdyni Franciszka Cegielska.

Wystawę w magistracie przygotowała gdyńska Szkoła Podstawowa nr 31. Za olbrzymie zaangażowanie się w urządzeniu wystawy słowa uznania należą się Panom **Romualdowi Sieradzkiemu** oraz **Aleksandrowi R. Kuźminowi** dyrektorowi Szkoły Podstawowej nr 31.

***

W holu Muzeum Archeologicznego w Gdańsku w czasie luty/marzec eksponowana była wystawa pt:

GDYNIA W MEDALIERSTWIE

poświęcona jubileuszowi Gdyni. Wystawę przygotował i udostępnił eksponaty Pan **Miłosz Frąckowiak.**

***

Tamże w czasie marzec/kwiecień/maj czynna była wystawa pt:

BUDOWLE GDAŃSKA W MEDALIERSTWIE

Na wystawie zaprezentowano około 100 medali a samą wystawę podzielono na działy:
- Na przestrzeni dziejów
- Panorama miasta
- Kościoły
- Pomniki

Autorem wystawy i właścicielem wszystkich eksponatów jest **Antoni Ziółkowski.**

***

W dniu 7.05 br. na comiesięcznym zebraniu n/Oddziału wygłoszony został odczyt pt:"**KSIĄŻKA NUMIZMATYCZNA XVI - XVIII WIEKU W ZBIORACH BIBLIOTEKI GDAŃSKIEJ PAN**". Prelegentem była Pani **Helena Dzienis.** Obszerne fragmenty odczytu drukujemy w niniejszym numerze GZN. Odczytowi towarzyszyła wystawa książki numizmatycznej zorganizowana w holu Muzeum Arczeologicznego w Gdańsku, która czynna była do końca maja. Eksponaty na wystawę użyczała Biblioteka Gdańska PAN a organizatorką i scenarzystką wystawy była Pani **Helena Dzienis.**

***

W dniu 24.05 br. na "Darze Pomorza" otwarta została wystawa medali poświęcona Jubileuszowi 70-lecia Gdyni. Otwarciu wystawy towarzyszyła nizwykle uroczysta oprawa. W uroczystości udział wzięli m.in. dyrektor Centralnego Muzeum Morskiego Pan **Andrzej Zbierski,** przedstawiciele Urzędu Miasta Gdyni, Prezes PTN Oddziału Gdańskiego Pani **Aleksandra Szymańska** oraz licznie zebrani goście. W trakcie uroczystości Przewodniczący Rady Miasta Gdyni Pan **Wojciech Szczurek** wręczył medal 70-lecia Gdyni

Andrzejowi Zbierskiemu

Bogumiłowi Filipkowi - autorowi wystawy

Aleksandrze Szymańskiej.

Sama wystawa przygotowana była bardzo starannie. Wyeksponowano na nie przeszło 650 medali - niektóre wielkiej rzadkości a w większości bardzo urodziwe - podzielone na działy tematyczne:
- Przemysł okrętowy
- Port i żegluga
- MIR i rybołówstwo
- "Pod żaglami Zawiszy"
- Nauka - Oświata - Sport
- Gdynia - miasto morza
- Gdynia - instytucje i urzędy
- Marynarka Wojenna
- "Morze nasze morze...
  wiernie ciebie będziem strzec..."

Autorem wystawy, jak to już wyżej wspomniano, scenarzystą oraz właścicielem niemal wszystkich eksponatów jest **Bogumił Filipek** członek naszego Towarzystwa.

ALEMKA

KSIĄDZ DOKTORANT
JAN JANUSZ KOŁECKI
RZECZOZNAWCA

* OCENA I WYCENA
WYROBÓW Z METALI SZLACHETNYCH
ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM
SZTUKI SAKRALNEJ I NUMIZMATÓW

* WYKŁADY

* KONSULTACJE

85-097 BYDGOSZCZ
ul. Jagiellońska 25/36 ; tel. 21-03-19